

„SUCCULENTA“
 MAANDBLAD VAN DE NEDERL. VEREENIGING VAN VETPLANTENVERZAMELAARS
 OPGERICHT 16 JUNI 1919 — GOEDGEKEURD BIJ KONINKL. BESLUIT VAN 15 SEPT. 1927.

Stukken voor de Redactie te zenden vóór den 15^{en} der maand aan: G. D. DUURSMA, Achter de Hoven 114 bis, LEEUWARDEN.	Redactie: G. D. DUURSMA. Prof. A. M. SPRENGER.	Alle correspondentie te richten aan het Secretariaat Adres: Mej. M. C. KARSTEN, TERBORG.
	Girorekening No. 133550 - ROTTERDAM.	

Hoofdbestuur: CHR. DE RINGH, *Voorzitter*, Hilversum, van Ostadelaan 23;
 Mej. M. C. KARSTEN, *Secretaresse*, Terborg; J. M. VAN DEN HOUTEN, *Penningmeester*, Rotterdam, Mathenesserlaan 364; G. D. DUURSMA, Leeuwarden, Achter de Hoven 114 bis; Prof. A. M. SPRENGER, Wageningen, Hoogstraat 4.

TER INLEIDING.

Met den aanvang van den nieuwen jaargang heeft het Bestuur gemeend ons maandblad in een nieuw kleed te moeten steken.

Niettegenstaande het den uitgever bekend was, dat wij niet tevreden waren over de uitvoering van het maandblad en hij, na de jaarvergadering in 1927, hierop nog eenige malen door de Redactie attent gemaakt is, bleef verbetering uit. Wij hebben, gezien de vele klachten, daarom besloten het drukken van „Succulenta“ aan een anderen uitgever op te dragen.

Alhoewel het formaat ongewijzigd gebleven is, neemt het nieuwe hoofd meer ruimte in beslag en is de inhoud ruimer opgezet, hetgeen het aanzien van ons maandblad ten goede komt, wat echter ten gevolge heeft dat de inhoud hierdoor vermindert. Om aan de vermindering van tekst tegemoet te komen, zal het maandblad voortaan uit 20 in plaats van 16 pagina's bestaan, hetgeen zeer zeker een uitbreiding genoemd mag worden. Door deze uitbreiding doen wij hierbij een beroep op onze leden. Willen wij in staat blijven een maandblad van 20 pagina's te laten verschijnen dan zijn wij op meer bijdragen uit den lezerskring aangewezen.

Wij wenschen U dan ook met den aanvang van 1928 een voorspoedig jaar toe, hierbij de hoop uitsprekend, dat wij op Uw aller medewerking mogen rekenen en dat de nieuwe uitgever ons niet moge teleurstellen in onze verwachtingen.

Namens het Bestuur,
 CHR. DE RINGH, *Voorzitter*.
 M. C. KARSTEN, *Secretaresse*.

HOOGSUCCULENTE MESEMBRIANTHEMA (13).

C. truncatum N. E. Br.,

N. E. Brown in Gard. Chron. 1922, vol. LXXI, ^rp. 261.
 — *Syn.*: *M. truncatum* Thunberg in Acad. Caesar. Leop-Carol.
 Nat. Curios. Ephem., vol. VIII, Append., p. 5 (1791) en Fl. cap.,
 p. 412, niet van andere auteurs.

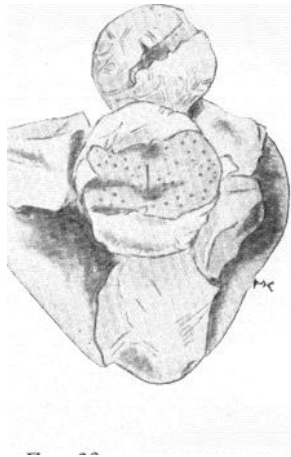

Fig. 33.

C. fruncafum N. E. Br.

Nat. grootte.

Kew. 1926.

Oudere planten dichte kussens vormend van opeengehoopte stammetjes tot 2½ c.M. hoog, dik bedekt met de vliezige resten van oude bladparen, lichtbruin van kleur. Elke tak eindigt in een kegelvormig corpusculum, ± 15 m.M. lang *en* 18-20 m.M, in diameter, min of meer afgeknot, met een zeer ondiepe indeuking aan weerszijden der spleet aan de bijna cirkelronde bovenzijde.

Bloemen onbekend.

Uniondale Div. : tusschen rotsen in de Kamanassie Karroo, Thunberg !

Fig. 33 laat een nog jonge plant zien van *C. fruncafum*, waarbij zich nog geen stam gevormd heeft. De plant werd in 1925 te samen met verscheidene andere sphaeroïde soorten aan de R. Gardens gezonden door Mr. Mallett (n°. 561).

Brown vond in Thunberg's herbarium 1) een gedeelte van een plant van deze species bestaande uit 2 corpuscula. Een hiervan droeg een nog volkomen onbeschadigde doosvrucht, duidelijk 5 kleppig. Uit enkele zeer vergane bloemresten gevonden op ditzelfde materiaal was niets aangaande hun structuur op te maken. Van Thunberg weten we alleen, dat de kelk 4 lobbig is. Echter moet het exemplaar in zijn herbarium een 5 lobbig kelk gehad hebben.

Later is evenwel bij species van dit genus waargenomen, dat de bloemen van een en dezelfde plant kunnen variëren in het aantal kelkbladeren van 4-5.

Door Thunberg worden verder nog als vindplaatsen van *C. fruncatum* opgegeven de Karroo beneden Bokkeveld en de streek bij Hexrivier, waar hij in October en November 1773 en 1774 botaniseerde. Het herbariummateriaal is echter afkomstig van de Kamanassie Karroo en Brown vond hierbij vermeld, dat de bloeitijd van deze species valt in Januari-Februari. Daar Thunberg in Januari 1774 in deze streek geweest is, is deze de meest waarschijnlijke groeiplaats van *C. truncatum* en het is zeer goed mogelijk, dat hij op de beide andere genoemde plaatsen andere soorten van deze groep voor *C. truncatum* hield.

C. truncatellum N. E. Br.,

N. E. Brown in Gard. Chron. 1922, vol. LXXI, p. 261, M. Karsten in Onze Tuinen 1926, 20ste j.g., p.p. 424-425, m. 2 fig. (photo zeer sterk vergroot) - **Syn.:** *M. truncatellum* Haworth in Misc. Nat., p. 22 (1803), in Synops., p. 203 (1812) en Rev., p. 83 (1821), D. C. 111, p. 417 (1828), Schwantes in Gartenschönheit 1925, Jg. 6, p. 35, m. fig. op p. 34.

Corpuscula 12-20 m.M. hoog en 12-24 m.M. in diameter, zeer breed kegelvormig, met bijna cirkelronde bovenzijde, welke afgeplat is en gewoonlijk in het midden een weinig ingedeukt, met een zwakke, maar gewoonlijk duidelijke stompe lijst aan elke kant der spleet (er loodrecht op staande), grijsgroen - licht blauwachtiggroen met over de 'geheele bovenzijde verspreide donkergroene stippen.

Bloemkroon 14-16 m.M. in diameter, ontplooit zich omstreeks 5 uur in den namiddag, fijn geurend.

1) The Genera Aloe and Mesembr. as represented in Thunberg's Herbarium by N. E. Brown. Reprint from "Bothalia", Vol. I, Part. III.

Z. Afrika : vindplaats onbekend. Het eerst in Europa ingevoerd door Masson in 1795.

Haworth zag deze plant in Kew en kreeg haar van Aiton vermoedelijk in 1803-4.

Fig. 34.

C. truncatellum N. E. Br.

Nat. grootte.

Kew, 1926.

De hierbij gereproduceerde teekening (zie fig. 34) is naar een in Kew gekweekt exemplaar afkomstig uit de collectie Elisha (ontvangen in 1921, no. 68).

Vroeger werden *M. truncatellum* Haw. en *M. pseudotruncatellum* Berger voor een en dezelfde soort gehouden, wat nog niet zoo onmogelijk was daar ze in habitus wel eenige gelijkens toont met den kortspletigen jeugdvorm van de *pseudotruncatellum*.

Een der belangrijkste verschilpunten tusschen beide species is, dat eerstgenoemde (*C. truncatellum*) geen lichtdoorlatend celweefsel bezit. Voorts is een volwassen specimen van *M. pseudotrunc.* onmogelijk met *M. truncatellum* te identificeeren door den langen transversalen spleet. Voorts brengt eerstgenoemde goudgele bloemen voort.

Herbarium hort. kew.

C. truncatellum: 1 Exemplaar, zonder nadere aanduiding.

B—b—1.

C. calculus N. E. Br.,

N. E. Brown in Gard. Chron. 1922, vol. LXXI, p. 231. +
Syn.: *M. calculus* Berger, Mesembr. p. 289 (1908), Englers
 Bot. Jahrb. Bd. 45, p. 230, Marloth, Fl. of S. Afr., pl. 49,
 M. Karsten in Onze Tuinen 1917, 13de j.g., p. 592 m. fig.,
 Schwantes in Monatsschr. f. Kakt. 1920, Bd. 30, p. 131.

Fig. 35.

C. calculus N. E. Br.

Nat. Grootte.

Kew, 1926.

Corpuscula zodenvormend, kogelvormig - neergedrukt kogel-
 vormig, $\pm$ 25-28 m.M. lang en tot 20 m.M. in diameter, spleet
 zeer kort, licht grijsgroen - iets blauwachtig groen, volkomen
 ongestippeld.

Bloemkroon 2 c.M. in diameter, petalen donkergeel.

Van Rhynsdorp Div. : bij van Rhynsdorp, Marloth no. 4573,
 boven op een heuvelrug $4\frac{1}{2}$ mijl ten Z. 0. van Bakhuis,
 Pearson no. 5471.

Fig. 35 laat een plant zien in bezit der R. Gardens, Kew.
 Ze is afkomstig uit de collectie van N. E. Brown en kwam in
 1918 aan Kew (no. 126). *C. calculus* blijft lang bijna kogelrond,
 de afgeplatte vorm treedt pas laat op tegelijk met de bloeibaarheid.
 We hebben hier dus met een duidelijk heteroblastische plant te
 doen. Bloeibare exemplaren afgebeeld in Dr. Marloth 's Flora
 of South Africa en Fr. de Laet's catalogus voor 1916 (delaatste
 een meerkoppige plant met een aantal zaadkapsels) zijn duidelijk

afgeplat. Van de hierbij afgebeelde plant heeft het rechtsche corpusculum al eenigszins den volwassen vorm.

Herbarium hort. kew.

C. calculus : 1. Zode afkomstig van de *P. Sladen Mem. Exped.* naar de Oranjerivier in 1910 en levend naar Kew gezonden ; de plant stierf in Aug. 1911. 2. Plant afkomstig van dezelfde expeditie ; ze werd 3 Dec. 1910 door Pearson gevonden (n°. 5471 !) Ontvangen in herb, 9 Dec. 1912. 3. Exemplaar met bloem, ontvangen van N. E. Brown (datum niet vermeld).

(*Wordt vervolgd*).

M, KARSTEN.

Aanvulling : Bij de litteratuuropgave bij *C. obcordellum* zij nog gevoegd: *M. obconellum* Haworth in *Synops.*, p. 203 (1812). in *Rev.*, p. 83 (1821), *S. D. Mesembr.*, § 1, fig. 5, *Sonder in Fl. cap. 11.* p. 392, *Berger, Mesembr.*, p. 288 m. fig.

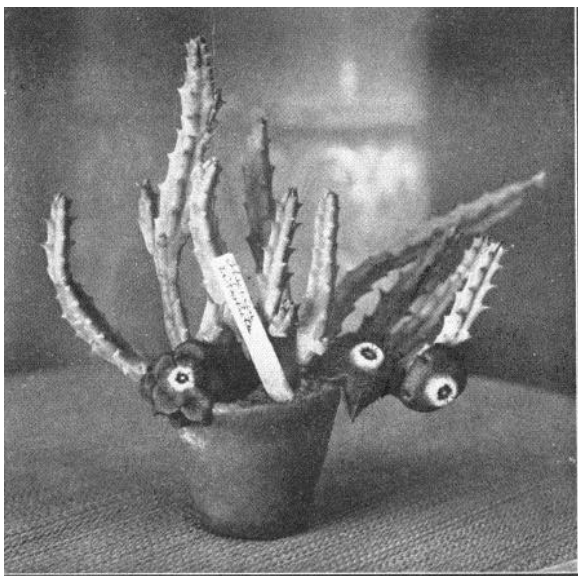
DE BEHANDELING VAN STAPELIA'S.

Stapelia's lastige planten, niet gemakkelijk aan den groei te brengen, nooit een bloempje ergo nooit zaad, stekken slaan niet aan, enz. ziet hier de verzuchtingen van Stapelia-bezitters. Den moed niet laten Yakken, ander grondmengsel probeeren, het water geven anders regelen, waarom zouden deze planten niet willen groeien en bloeien.

De meeste Stapelia's zijn afkomstig uit Afrika, speciaal Kaapland. Zij groeien daar in een zeer zandigen bodem, die naar de oppervlakte te oordeelen zeer schraal is, doch door de lange wortels zoeken en vinden zij zeer zeker voedsel genoeg om zich tot prachtige planten te ontwikkelen, De potcultuur verhindert ze lange wortels te maken, wij moeten de plant hierin tegemoet komen en zorgen voor voldoende voedzamen grond om te kunnen groeien, bloeien en vrucht dragen. Plaatst men een stek in een grooten schotel dan heeft ze in minimum van tijd een reusachtigen langen wortel en groeit ze als kool.

Wat den grond betreft, bevind ik mij het beste bij klei van Malta-aardappelen zonder toevoeging van andere stoffen, bezit U

deze klei niet stelt U dan een mengsel samen van klei, verteerde koemest, bladaarde en grof zand, er dient echter voor gezorgd te worden dat de hoofdschotel klei is.

Stapelia revoluta.

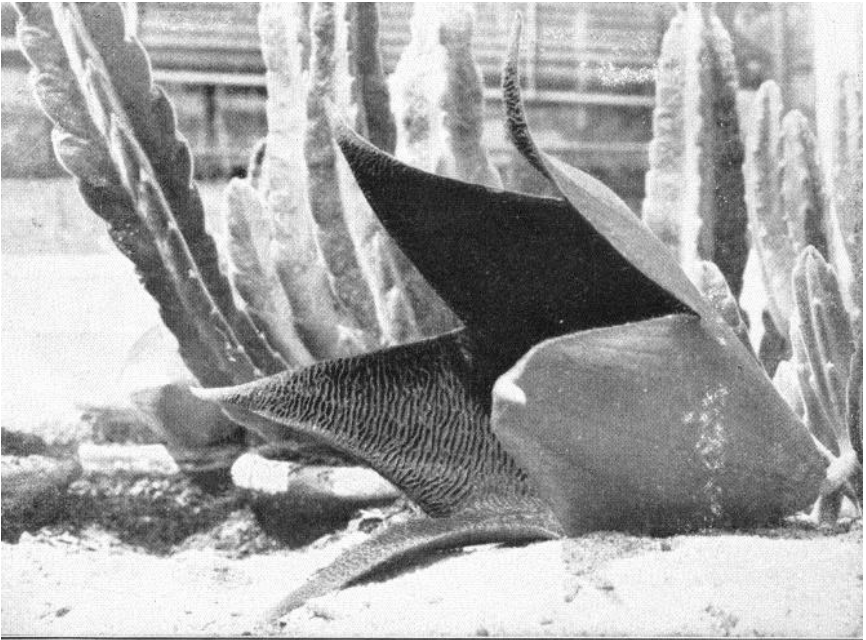
In April begin Mei verwijdert men de 3-jarige stammen, de deelen, die van de stammen afgesneden worden pot men in bovengenoemde aarde op. De oude stammen snijdt men aan stukken en behandelt deze stukken verder als stek. De eerste 14 dagen wordt heel zuinig gegoten, langzamerhand voert men het kwantum op, in Juli en Augustus kan volop water gegeven worden en midden October vermindert men den watertoevoer.

Einde September beginnen de planten knoppen te vormen, die zich gaandeweg ontwikkelen, de bloei duurt dan soms tot Januari. In den winter giet men matig en plaatst men de planten in een zonnige en eenigszins vochtige omgeving, maar vooral niet te warm,

Liefhebbers(sters) van zaaien raad ik aan het zaad, direct na het openspringen van de vrucht, uit te zaaien in zand vermengd met klei. Het kiemt in een matig verwarmde kamer reeds in 3 dagen. Er dient voor gezorgd te worden dat niet te dicht opelkaar gezaaid wordt, daar anders de zaailingen omvallen. Ze

groeien het eerste jaar tamelijk snel en kunnen het volgende jaar reeds bloeien.

Zij, die *Stapelia*'s uit Afrika importeeren staan bij ontvangst wel eens in twijfel, of het wel de moeite waard is om ze op te potten. Vaak zullen ze lust gevoelen om de overblijfselen maar in den aschemmer te deponeren; ik zou zeggen dit kan men altijd nog doen.

Stapelia sp. import uit de vert. v. *Mej. I. Mees.*

Een eerste vereischte is dat de planten gedurende de reis niet kunnen beschadigen. Bij ontvangst worden ze met de meeste voorzichtigheid uitgepakt, zoodat beschadigen uitgesloten is, verdroogde resten worden niet verwijderd. Daar de planten weken lang van licht en lucht verstoken zijn geweest, zijn ze in den regel meer dood dan levend en treedt de dood zeer zeker in als ze zonder meer direct opgepot worden.

De volgende behandeling levert gunstige resultaten.

De overblijfselen worden geheel in zand ingegraven. Het zand moet bijna droog zijn. Snel herstellen zich de deelen, die nog

niet reddeloos verloren waren en na 5 a 6 dagen kunnen de deelen, die geen teekenen van leven meer geven, verwijderd worden.

Nu moeten de planten, die steeds onder het zand gelegen hebben, weder aan het licht wennen. Men plaatst ze daarvoor op een beschaduwde plaats en geeft ze een weinig vochtigheid meer. Langzamerhand laat men ze aan het zonlicht gewoon raken, groeien ze zichtbaar dan behandelt men ze als hierboven omschreven.

Draag zorg voor goeden afvoer van het overtollige water door goede draineering der potten.

De *Stapelia's* kunnen wel eenige koude verdragen als deze niet te lang aanhoudt, zelfs vorst, natuurlijk niet streng, doet hen geen kwaad.

Met de soorten *Hoodia* en *Trichocaulon* is het geraden voorzichtig te zijn met water geven. Deze planten zijn rijkelijk van water voorzien en de harde opperhuid voorkomt dat veel van dezen voorraad gebruikt wordt. Watergeven is alleen dan noodzakelijk als de plant haar voorraad verbruiken gaat. Dit is het geval als de plant aan den groei is. Na het beëindigen van den groei houdt men deze planten droog, natuurlijk er voor zorgende dat de aarde niet geheel uitdroogt.

R.

DE SUCCULENTEN 1.

Inleiding.

Het ligt in mijn bedoeling onder bovenstaanden titel een reeks bijdragen te leveren die, op ongeregelde tijden, *in Succulenta*, zullen verschijnen.

Een vast programma af te werken is *niet* mijn voornemen; eigenlijk ligt er aan deze reeks artikelen niets anders ten grondslag dan mijn liefde voor de zoo bij uitstek interessante *Succulenten*. Die bracht mij er toe om met den Lezer zijn en mijn planten te beschouwen en wat er merkwaardigs gevonden wordt in het vereenigingsorgaan vast te leggen.

Als „*Inleiding*” bepaalt zich dit eerste artikel tot een meer algemeene bespreking.

* *

*

Niettegenstaande het feit dat duizenden in den lande een grootere of kleinere collectie *Succulenten* aanhouden gelden zij bij velen

nog meer als curiositeiten dan als wat zij werkelijk zijn nl. levende gewassen met vrijwel dezelfde behoeften die alle andere planten eveneens hebben.

Talloos zijn dan ook de mishandelingen welke zij, door wanbegrip, hebben te ondergaan en die zij, dank zij hun opmerkelijk aanpassingsvermogen, weten te verdragen.

Van tijd tot tijd zal ik in de gelegenheid zijn op dergelijke fouten te wijzen en zal dat dan niet nalaten in de hoop dat de Lezers met deze, vaak duur gekochte, ervaringen hun voordeel zullen doen.

De Succulenten zijn planten hoofdzakelijk uit twee, zeer ver van elkander verwijderd liggende, gedeelten der wereld nl. Zuid-Afrika en Amerika.

Beide streken, hoe verschillend ook in velerlei opzicht, hebben één punt van overeenkomst, waarover later meer, waardoor zij voorbestemd zijn om succulente planten voort te brengen.

In Amerika en dan voornamelijk het Zuidelijkste gedeelte der Vereenigde Staten en in Mexico vinden wij het vaderland der Cactussen. Ook eenige graden Noordelijker en Zuidelijker komen die nog voor, maar dan in minder groot aantal species, om tenslotte in Canada, tot een enkel geslacht (*Opuntia*) beperkt, hun uiterst Noordelijk en in Vuurland, met een *Cereus* en een *Opuntia*, hun Zuidelijkst verspreidingsgebied te bereiken.

Overal ter wereld, waar wij elders Cactussen, in het wild, aantreffen moeten zij als adventief-planten beschouwd worden, d. w. z. als door toevallige omstandigheden daar aangevoerd en in leven gebleven omdat de weêrs- en andere gesteldheden zich daar ter plaatse niet tegen verzetten.

Behalve de *Cactussen* komen uit de het eerst genoemde landen eveneens de *Agave's* en meerdere *Crassulaceae* (*Echeveria*, *Sedum e. a.*)

Verreweg het grootste gedeelte der andere *Succulenten* is afkomstig uit Zuid-Afrika.

Men vindt daar de bakermat der *Aloe's*, *Stapelia's*, *Euphorbia's*, *Mesembrianthemums*; ook' een groep *Crassulaceae* (*Crassula*, *Cotyledon e. a.*) en voorts verschillende plantenfamiliën, waarbij *Succulenten* voorkomen, zij het dan in minder groot aantal, zoodat soms zelfs van een geheel geslacht slechts één species zich als zoodanig ontwikkelde.

Ten slotte vinden wij ook in de Oude Wereld en Azie eenige

Succulenten, hoofdzakelijk uit de Familie der Crassulaceae, welke Familie verreweg het ruimste verspreidingsgebied heeft.

Nederland telt slechts 4 inheemsche Succulenten en wel:

Sedum purpureum = (Hemelsleutel).

S. album = (Wit vetkruid).

S. reflexum = (Tripmadam).

S. acre = (Muurpeper).

Verwilderd komen hier nog voor *Sempervivum tectorum* en enkele andere Sedum-soorten.

J. J. VERBEEK WOLTHUYS.

Voorburg. Juni 1927.

NEDERLANDSCHE SUCCULENTEN.

O saaië brijmoeras, o erf van overschoenen, enz. zoo spot De Genestet in zijn bekende „Boutade“.

Welnu, dit saaië brijmoeras dan is in den zomer bezaaid met allerhande prachtige plantjes, welke geuren in zachte melanges van odeuren de atmosfeer vervullen. Ook de Succulenten zijn erbij vertegenwoordigd. Wie van U is niet wel eens op een zomeravond na uw langen arbeidsdag een wandeling gaan maken door de duinen, of, als er geen duinen in den omtrek zijn, door bosschen of langs mooie buitenwegen.

Als we dan de duinen inloopen, zien we haar hellingen bedekt met een fluweelachtig tapijt van schel geel. Het trekt dadelijk onze aandacht en als we nader bijkomen is 't of we den sterrenhemel aanschouwen. Duizenden en nogmaals duizenden helgele sterren heffen zich op geschubde stengels naar ons op, Het is de *Muurpeper* (*Sedum acre*), welke daar in haar volle zomertooi ons tot zich roept, om haar toch te bewonderen. En 't is werkelijk wel de moeite waard dit plantje eens nader te bekijken: dat blijkt trouwens ook wel uit het feit dat het volk er dadelijk een sprookje van bezit, n.l. bestaat er een legende over het ontstaan van de eerste *Muurpeper*. Wel is deze legende hoogstwaarschijnlijk een maaksel van de bergvolken, maar toch wil ik haar even vertellen.

Onze Heiland Jezus Christus dwaalde tijdens zijn leven overal rond en deed weldaden. Hij predikte dikwijls den geheelen dag en wanneer het avond werd, bracht men uit steden en dorpen

zieken, die met allerlei kwalen behept waren, naar hem toe, opdat Hij hen zou genezen. Vaak stonden de sterren reeds lang aan den hemel, eer Hij zijn rust vond. Op een keer had Jezus weer een vermoeienden dag gehad en moe en loom legde hij zich op den harden grond neer om te gaan slapen. De zoon Gods had niets anders waarop hij zijn hoofd kon leggen, dan een steen. Doch uit de spleten van de rotsen sproten kleine plantjes te voorschijn. Ze spanden zich in om uit de onvruchtbare rots voedsel te halen en zogen uit alle macht met hun worteltjes. Engelen kwamen en brachten de plantjes voedsel en de planten groeiden en groeiden, de bladeren zwollen op en werden als kussens zoo dik. Ze hieven het hoofd van hun Heer zachtkens op en droegen het op hun zachte bladkussentjes. Deze plantjes bleven bestaan als onze Muurpeper. En de gele sterrenbloemen getuigen van hun nachtelijk ontstaan !

De *muurpeper* heeft langwerpige ronde bladeren, welke stomp uitloopen en van boven iets afgeplat zijn. Ze zijn zoowat tweemaal zoo lang als breed. Bij droog weer is de smaak der bladeren peperig, wat de naam reeds aanduidt (acer beteekent scherp). Behalve in de duinen komt ze overal voor op drogen zandgrond, muren, platte grintdaken en vaak op begraafplaatsen. In Juni of Juli is de bloeitijd. Het is vrij lastig van deze plant op te kweken, daar ze een uitgegroeide vorm krijgt, tenminste dat kreeg ik als resultaat. Nu zal ik eens probeeren ze op te kweken in duinzand, misschien dat ze hun habitusvorm dan behouden. Deze uitgegroeide vorm komt pas töt uiting in de lente, wanneer ze weer begint op te komen. Het is n.l. een overblijvende plant, zooals de meeste *Sedumsoorten*. In ons land hebben we maar één *Sedum*, welke eenjarig is en dat is het hier heel zeldzaam voorkomende *Omgebogen Vetkruid (Sedum Cyparissia)*, welke op de St. Pietersberg voorkomt. De blaadjes van dit plantje staan meest in kransen en zijn lepelvormig terwijl de bloemen, welke in ijle trosjes staan, licht rose tot wit van kleur zijn. Eigenlijk hoort dit sieraadje thuis in de berglanden van Midden- en Zuid-Europa, maar ze is tot op de St. Pietersberg te vinden. Zoover ik weet is dat 't eenige plekje in ons land waar we haar vinden kunnen.

Verder komen in ons land uit 't geslacht *Sedum* nog voor:

Wit Vetkruid (Sedum album), *Tripmadam (Sedum reflexum)*, *Zacht Vetkruid (Sedum Boloniense)* en de *Hemelsleutel (Sedum purpureum)*, welke 't minst van allen op een sapplant gelijkt.

Haar bladeren zijn wel dikvig en vleezig, maar toch breed en plat, De rand is geschulpt en de bloeiwijze is een platte tros met paarsachtige bloemen, welke heel dicht op elkaar staan en een kussentje vormen. Ik vond haar hier in 's Gravenhage te „Meer en Bosch” (dichtbij Kijkduin). Ze komt voor in zandige ijle bosschen, in 't hakhout en op pas ontgonnen boschgrond.

Het *Witte Vetkruid* is een zeldzame gast, welke ik eens gevonden heb bij Mook. Ze kwam daar in groote getalen voor, evenals *Tripmadam* welke niet zoo zeldzaam is. Om ze echter te kunnen zoeken, moeten we weten hoe ze eruit zien en zal ik daarom maar eens beginnen met een beschrijving van deze stiefkinderen, die wel niet in verzamelingen der Succulentenliefhebbers te vinden zullen zijn.

Het *Wiffe Vefkruid (Sedum album)* heeft witte of roze roode stervormige bloemen. De bladeren zijn langwerpig rond en soms geheel rood. Ze komt voor op drogen zandgrond en langs rivierdijken.

Bij de *Tripmadam (Sedum reflexum)* zijn alle bladeren, de bovenste misschien uitgezonderd, eindigend in een naaldfijn puntje en bezitten voorbij de voet nog een verlengstukje. Ze komt op dezelfde grondsoorten voor als het bovengenoemde *Sedum album*.

Dan heb ik nog genoemd het *zachte Vetkruid (Sedum Boloniense)* een soort dat *veel* op de *Sedum acre* lijkt maar langwerpige bladeren heeft, terwijl de bloemen meestal minder in aantal zijn en kleiner en bleeker. Ook de scherpe smaak is haast niet te bespeuren. De bladeren hebben aan hun voet een verlengstukje als bij *Sedum reflexum* maar zijn kleiner.

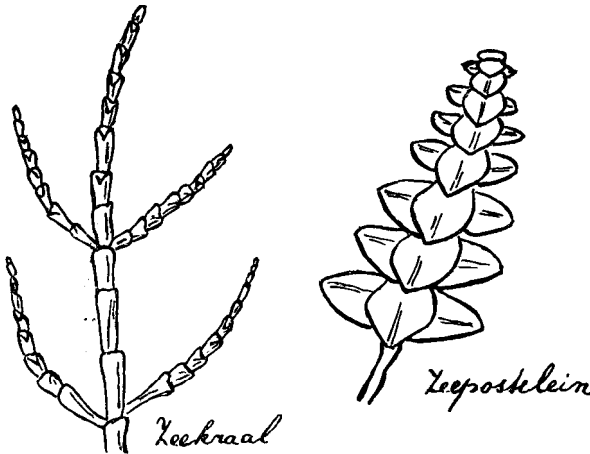
Verder ontmoeten *we* nog *Huislook (Sempervivum tectorum)*, welke een oude bekende is van de Succulentenliefhebbers. Oorspronkelijk in de Alpen voorkomend, komt ze algemeen bij ons verwilderd voor. De groote bloemen vormen mooie, roterooie sterren van 2-3 cM., soms 20 bloemen tot een dichten tros opeengehoopt. Ze wijkt van den Alpenvorm af, doordat eenige der meeldraden in stampers veranderd zijn en de bloembladen aan den voet niet vergroeid. Eens was deze plant gewijd aan Thor, den Dondergod, en ze moest 't huis tegen den bliksem beveiligen. Karel de Groote beval uitdrukkelijk het aanplanten van Huislook op de daken om de vele branden, veroorzaakt door den bliksem, te voorkomen.

Een hoogstwaarschijnlijk voor de meesten van U, onbekende

plant uit de familie der *Crassulaceae*, welke bij ons ook voorkomt, is het *Mosbloempje* (*Tillaea muscosa*). Het nietige plantje ligt bijna geheel op den grond, het heeft een dun, meest roodachtig stengeltje, dat bezet is met langwerpige ronde, spits toeloope, twee aan twee tegenoverstaande blaadjes van 1-2 m.M. De bloemkroon is roze rood of wit. Ze komt voor langs de geheele kust van den Atlantischen Oceaan ; is bij ons zeer zeldzaam, maar plaatselijk algemeen en wel op zandgronden. De bloeitijd is van Mei tot September.

Behalve deze *Crassulaceae* komen in ons brijmoerasland nog andere Succulentenvormen voor en wel aan het strand.

Hier bij Scheveningen o.a. vond ik vaak 's zomers *Zeepostelein* (*Ammadenia peploïdes*) uit de familie der *Sterremuurachtigen* (*Alsineae*). Het is een kruipende plant, uit welker stengel vele rechtopstaande takken komen, die dicht bezet zijn met ongesteelde

vleezige bladeren. Het is een echte strandplant en daardoor heeft ze zoo'n succulentenvorm aangenomen. Niet zoozeer omdat ze te kampen had met intense droogte, maar ze moeten het zoeken in den grooten rijkdom aan keukenzout, die het strand bevat.

Zooals U wel zult weten, kunnen de planten er niet tegen, wanneer ze voedingsstoffen in te groote concentratie in den bodem vinden. De wortels kunnen dan niet daar tegenin werken en de plant gaat te gronde. Zulke gronden noemen we physiologisch droge gronden. Bij de strandplanten hebben we met dit feit te doen en niet met het feit dat het strand zoo vlug uitdroogt, want

dat is niet waar: nog geen 2 d.M. onder het oppervlak is het duinzand aan 't strand reeds nat.

Andere planten, die met ditzelfde euvel te kampen hebben gehad en de Succulentenvorm als uitkomst vonden, zijn de *Zeekraal* (*Salicornia herbacea*), *Loogkruid* (*Salsola Kali*) en *Zeeraket* (*Cakile maritima*).

Het *Loogkruid* is een stekelplant. De sappige bladeren zijn priemvormig. Op het strand is dit kenmerk voor de herkenning al voldoende. Ik kan er nog bijvoegen, dat de stengel vertakt is. De bloemen zijn maar onaanzienlijk, evenals bij de *Zeekraal*. Dit is wel een wonderlijk strandproduct, een schijnbaar bladerlooze plant. Niet veel meer dan een ronde vleezige stengel met even zulke takken, alle geled en de hoogste leden 't kortst. Het is

eigenlijk een burger der aan zee gelegen kleigronden en zij wast nog met lust daar, waar de vloed tweemaal per dag alles overspoelt. Met haar wortels houdt zij het slib vast en vangt daarvan ook nog op aan haar stengel en takken. Waar dus op gronden, voor den vloed toegankelijk, veel zeekraal staat, wordt op den duur een vruchtbare kleilaag gewonnen. Niet altijd is de plant groen; soms geeft zij aan haar standplaats reeds van verre een rose tint. Zeer veel vinden we ook in de zeeduinen en aan het strand de *Zeeraket*, welke we door haar witte of paarse, viertallige bloemen gemakkelijk als een *Kruisbloemige* herkennen.

Zooals we zien, kunnen de Succulentenverzamelaars uit ons eigen landje ook nog heel wat halen. Het aardige is, ze dan zelf te kunnen zoeken, maar ik wil degene, die er zich mee willen bezighouden, er vast voor waarschuwen, dat 't een heel lastige taak is, ze op te kweken en het vereischt veel geduld en zorgen, voor ge blij op uw resultaat kunt neerkijken.

Den Haag.

P. A. H. RIJKEBÜSCH JR.

OBREGONIA DENEGRII.

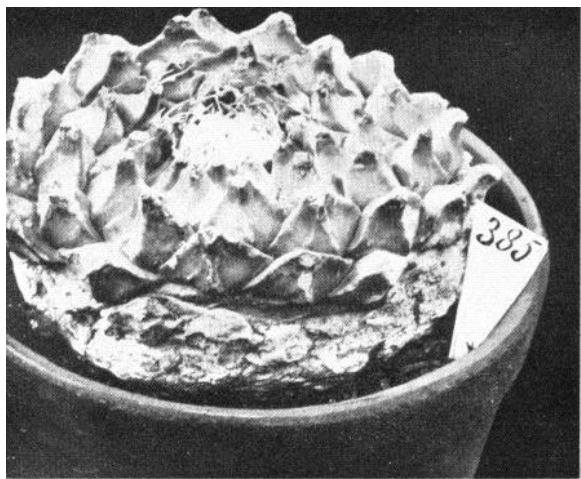
Een onzer lezers vroeg ons enkele bijzonderheden over bovengenoemde Cactus te willen mededeelen, waarvan de naam zelfs in geen enkel boek te vinden was. Dit behoeft ons niet te verwonderen, als wij weten dat *Obregonia Denegrii* eerst in 1925 ontdekt werd in den Mexikaanschen Staat Tamaulipas. Zij is na verwant aan het geslacht *Ariocarpus*, doch wijkt hiervan toch zooveel af, dat zij als eenige vertegenwoordigster van een nieuw geslacht werd aangemerkt.

In het pas verschenen werk „Das Kakteenbuch“ van Walter Kupper vinden wij op pag. 134 een mooie afbeelding met beschrijving, waaraan wij het volgende ontleenen: „*Obregonia Denegrii* is een zeer interessante plant, welke in gedaante, tepelvorming en bedoorning zoowel als hel-blauw grauwe kleur direct aan *Echinocactus turbiniiformis* herinnert. Haar tepelvormige uitsteeksels zijn evenwel sterker ontwikkeld en iets breeder. Deze uitsteeksels zijn vierhoekig-ruitvormig, waarvan de beide scherpe zijkanen het meest in 'toog loopen, ook de onderste is tamelijk scherp, terwijl de bovenste zwak gewelfd is, zoodat het geheele uitsteeksel op een kort, hielvormig blad gelijk, evenals de tepels van *Ariocarpus retusus*. Terwijl evenwel bij *A. retusus* de areolen op de bovenzijde geplaatst en ongedoornnd zijn, vinden wij bij *Obregonia Denegrii* op het uiterst puntje van het uitsteeksel vier eenigszins omgebogen 1 1/2 c. M. lange borstelvormige doornen, terwijl zich hier ook de 3 c.M. groote witachtige bloemen ontwikkelen.

Wanneer men zich voorstelt dat bij *Obregonia Denegrii* de tepelvormige uitsteeksels aanmerkelijk langer werden, dan zou men, als de bedoorning hiermee overeen kwam, een plant krijgen

welke veel op *Leuchtenbergia* ging gelijken. Het is derhalve niet onwaarschijnlijk, dat hier een verwantschap te zoeken is".

Zooals uit bovenstaande blijkt, kan *Obregonia Denegrii* dus als een vorm tusschen *Ariocarpus* en *Leuchtenbergia* beschouwd worden. De behandeling is dan ook vrijwel gelijk aan deze. Men zorge voor een zeer doorlatend grondmengsel dat veel kalk moet bevatten. 's Zomers geve men ze een vochtig-warme stand-

Obregonia Denegrii.

(Foto De Laet.)

plaats, 's winters moet men met water geven zeer voorzichtig zijn, hoewel de aarde toch ook niet zoover mag indrogen dat de planten gaan verschrompelen. Aanbeveling kan het derhalve verdienen deze voorloopig nog zeldzame plant 's winters met een glasklokje te bedekken, waardoor altijd nog een eenigszins vochtige atmosfeer bewaard blijft.

G. D. D.

UIT DEN OUDEN TIJD.

I.

In zijn mooie boekje „Cactussen” geeft onze geachte Penningmeester op pag. 7 een interessante afbeelding ontleend aan het

„Bloemboek” van Johann Theodor de Bry, dat in 1611 verscheen. Dezer dagen vond ik in het „Kruydtboek oft Beschrijvinghe van allerley Ghewassen, Kruyderen, Hesteren, ende Gheboomten” deur Matthias de Lobel, in 1581 bij Christoffel Plantijn te Antwerpen verschenen, een paar houtsneden, waarmede die van de Bry opmerkelijk veel overeenkomst vertoonen en vermoedelijk hieraan ontleend zijn.

Aardig is de beschrijving, welke de Lobel bij deze afbeelding geeft, niet het minst, omdat deze zoo geheel met de gedachten der cactusliefhebbers van dezen tijd overeenkomt. Men luistere slechts, wat hij van den *Melocactus* vertelt: „Degene dien niet en helpt in deze aardige en zeer luttel gevonden Distel de wijze overvloedigheid der naturen te aanschouwen, die mag wel zeggen, dat hij geen liefhebber en is van 't beste deel der Philosophie. Deze groeit van zelfs in de eilanden van de nieuwe wereld, principalijk in 't eiland van S. Margriete, van waar dat d'Engelsche schippers wedergekeerd zijnde, deze vrucht gebracht hebben den zeer geleerden en liberalen burger Morgan, apotheker van Londen, in wiens zeer wel gestoffeerde winkel meest zoodanige lieflijkheden van nieuwe planten bewaard worden. . . .”

Van *Cereus peruvianus* zegt hij:

„Door de zeer wonderlijke aardigheid van deze plant heeft de geest van 't Algemeen in alle planten dezer landen een verwondering gestort, gemerkt dat deze den geest en de oogen van die ze ziet niet genoeg kon doen verwonderen, mits de zeldenheid en de fraaiheid in 't aanschouwen. 't Gemeen volk (d. i. de gewone bevolking) heeft die om haar vorm in hun taal een toorts of flambouw geheeten : want zij groeit vier of vijf pieken, ende negentien of twintig cubitus hoog, met geheel recht getrokken strepen gevoerd. In de buitenste uitstekende botte hoeken van de strepen staan sterrekens uit, uit hun middelste met hoornachtige stijlkens straalwijs aan allen zijden gekeerd, hebbende maar één alleen, dat voorwaarts uitsteekt, dewelke ook 't langst is . . . De bloem groeit in 't alleropperste van de plant, dewelke (zoo ons heeft gezegd, die ze meegebracht heeft) dien van den rooden Vingerhoedkruid gelijk, na derwelke schoone ronde vruchten volgen, bijkans gelijk vijgen gevormd, die goed van smaak zijn.”

Van de *Opuntia* vinden wij vermeld: „In de eilanden van de zee van Peru groeit boomvormig in 't veld dit wonderbaarlijk en stekende of doornachtig blad, dat alle jaren zeer aardig van anderen

nieuwe bladeren geeft. zeer fraai tezamen gevoegd, dewelke vandaar gebracht zijnde, in zeer veel plaatsen van Spanje, Frankrijk en Italië heeft bloemen en vruchten voortgebracht, dewelke wij daarom hierbij geschilderd hebben, naar zoodanige als wij binnen Marseille in den hof van den zeer vromen Kapitein ter Zee Pieter Bon geplukt en wel rijp gegeten hebben. Deze planten hebben ook in veel hoven van Kloosters of Monniken gestaan en vele jaren gegroeid en groen gestaan, want zij zijn zoo zeer jeugdig en vol leven, dat zij zoowel van 't blad, half in de aarde gegraven, als van gezaaide zaadjes voortkomen. Ja ook in Nederland hebben sommige Apothekers van 't blad en de plant gekregen. Boven in 't middelste van 't blad groeien de bloemen die terstond vruchten als der vijgen geven. De rijpe vruchten zijn zoo groot als een vijg, rondom met veel stekende doortjes bezet, buiten schoon oranje-rood, met een bloedrood sap binnen . . . ."

Bij de afbeelding der *Euphorbia* schrijft Lobel ten slotte nog: „Deze plant die uit Peru komt en daar toorts of flambouw genoemd wordt, is de *Euphorbium*, gelijk ons Philips Arsseliers, Koopman van Antwerpen mededeelde, die de plant tegelijk met *Anteuphorbium* uit Indië van Peru meegebracht had. Van dewelke een blad in de aarde geplant zijnde, wederom min of meer als de Indiaansche vijg (hiermee wordt de *Opuntia* bedoeld) veel bladeren en een dikke wortel in de aarde wijd uitgespreid voortkomen. Dewelke tot Brussel in den zeer schoonen en rijken hof van den edelen heer Jan Boisot, die van de kruiden een groote kennis heeft, een geheel jaar groen gestaan en gegroeid heeft, gelijk hij mij zelf gezegd heeft, maar is tenlaatste, tijdens een hevigen vorst gestorven. Dergelijke mag men nog hedendaagsch zien te Antwerpen in den zeer lustigen hof van mijn vrouwe Marie de Brimeu. Deze is van de *Cereus* vornoemd alleen verschillend in dubbele ordening en stand van doornen. De bladeren zijn langwerpig rond, dik, gekromd, uitgehold en komkommervormig van anderhalve voet lengte. (Met „bladeren” worden hier evenals bij *Opuntia*, de scheuten of stengels bedoeld). Dat Dioscorides den boom niet heeft gezien, toen hij zeide dat het een steekachtige plant was, is niet te verwonderen, aangemerkt dat wij tot nu toe niet geweten hebben van wat boom of plant *Euphorbium* het sap was: (met *Euphorbium* wordt hier het ingedikte sap uit de apotheken bedoeld, waarvan men niet wist van welke plant het afkomstig was) overmits dat deze uit vreemde landen en uit de

nieuwe wereld placht gehaald te worden. 't Sap van deze plant is zeer scherp, maar niet te vergelijken met degene, die in Peru groeit."

G. D. D.

MEDEDEELINGEN.

BESTUURSMEDEDEELINGEN. In verband met de te houden verkiezingen op de Algemeene Vergadering worden de leden, die verhinderd zijn deze vergadering bij te wonen, herinnerd aan Art. 18 van het Huish. reglement.

Uitnoodiging ter bijwoning van de Algemeene Vergadering te houden op Zaterdag 28 Januari 1928 in een der zalen van het Gebouw voor Kunsten en Wetenschappen te Utrecht, Mariaplaats, des namiddags 3 uur precies.

Punten van behandeling :

1. Opening.
2. Notulen.
3. Ingekomen stukken.
4. Verslag van de Secretaresse.
5. Verslag van den Penningmeester.
6. Verkiezing bestuursleden wegens periodiek aftreden van Voorzitter en Penningmeester.
7. Benoeming leden der kasverificatie. (Art. 25 van het Huish. reglement).
8. Begrooting 1928.
9. Behandeling van ingekomen voorstellen.
10. Rondvraag.
11. Sluiting.

HET BESTUUR.

UIT DE AFDEELINGEN.

Kring 's-Gravenhage en Omstreken.

Vergadering op Zaterdag 21 Januari des 's avonds 8 uur, in de bovenzaal van Café la Réserve, Korte Poten 3.

Agenda:

1. Opening.
  2. Notulen vorige vergadering.
  3. De algemeene vergadering te Utrecht.
  4. Jaarverslag secretaris en rekening en verantwoording penningmeester.
  5. Causerie door den Heer Verbeek Wolthuys.
  6. Rondvraag en sluiting.
- Ruilbeurs.

J. J. E. VAN DEN THOORN,

Secr.-Penningm.

Amalia van Solmsstraat 80.